

Sygn. akt I C 73/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 kwietnia 2017 r.

Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSR Jacek Głowacz

Protokolant: aplikant aplikacji sędziowskiej C. T.

po rozpoznaniu w dniu 25 kwietnia 2017 r. w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa Towarzystwa (...)

Akcyjnej w W.

przeciwko D. N.

o zapłatę

oddala powództwo.

Sygn. akt I C 73/17

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 30 grudnia 2016 r. powód Towarzystwo (...) S.A. w W. wniósł o zasądzenie od D. N. kwoty 2.899,56 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 19 października 2016 r. do dnia zapłaty oraz o zasądzenie kosztów postępowania. Uzasadniając to żądanie powód podał, że w dniu 3 września 2015 r. doszło do zalania lokalu użytkowego położonego w Ł. przy ul. (...), a odpowiedzialność za wynikłą stąd szkodę ponosi pozwany jako użytkownik lokalu nr (...), w którym wadliwie zamontowano bojler. Powód jako ubezpieczyciel poszkodowanego wypłacił na jego rzecz tytułem odszkodowania kwotę 2.899,56 zł, a w niniejszym postępowaniu występuje z roszczeniem regresowym przeciwko pozwanemu. /pозew- k. 3-5/

W sprzeciwie od nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym wydanego w dniu 10 stycznia 2017 r. pozwany wskazał, że powództwo jest bezzasadne, a z pisma Administracji (...) wynika, że przyczyną zalania był ciekący kran w lokalu nr (...), podczas gdy pozwany zajmuje lokal nr (...). /nakaz- k. 54, sprzeciw- k. 56/

W dalszym toku postępowania strony popierały zaprezentowane stanowiska.

Sąd ustalił:

W dniu 3 września 2015 r. najemcą lokalu użytkowego na parterze budynku przy ul. (...) w Ł. był M. G., który prowadzi w tym w lokalu działalność gospodarczą polegającą na handlu częściami zamiennymi do samochodów. / umowa najmu- k. 35-37/

M. G. zawarł z powodem umowę ubezpieczenia, na podstawie której powód objął ochroną ubezpieczeniową wynajmowany przez M. G. lokal m.in. w zakresie szkód wyrządzonych zalaniem. Okres ubezpieczenia trwał od 4 października 2014 r. do 3 października 2015 r. /polisa- k. 19-20/

W dniu 3 września 2015 r. lokal wynajmowany przez M. G. został zalany. /bezsporne, dokumentacja fotograficzna na płycie CD- k. 6; zeznania M. G.- k. 78/

Nad zalany lokal znajdują się dwa lokale mieszkalne o numerach (...). /bezsporne/

Pozwany D. N. zajmuje **lokal mieszkalny nr (...)** położony na pierwszym piętrze w budynku w Ł. przy ul. (...). /bezsporne/

Poszkodowany próbował ustalić z którego z dwóch lokali (nr (...)) znajdujących się nad wynajmowanym przez niego lokalem pochodzi zalanie, jednak w żadnym z mieszkań nie było śladów zalewania. W dniu 7 września 2015 r. zgłosił powodowi szkodę wynikłą z zalania. /zeznania świadka M. G.- k. 78-79, zgłoszenie szkody- k. 24-27/

W dniu 10 września 2015 r. przedstawiciele powoda przeprowadzili oględziny zalanego lokalu i sporządzili protokół oględzin. Ustalili, że w wyniku zalania uszkodzeniu uległo m.in.: pomieszczenie magazynowe - na ścianach pojawiły się zacieki, pomieszczenie z częściami zamiennymi do samochodów, gdzie część regałów nadawała się do demontażu, drugie pomieszczenie magazynowe, ściany z tapetą oraz tynkami. W sporządzonym protokole pracownicy ubezpieczyciela wskazali, że przyczyną szkody było zalanie od lokalu piętro wyżej, a w dniu szkody jej przyczyna nie została ustalona. /protokół szkody- k.29-31, zlecenie oględzin- k. 44-45/

W toku likwidacji szkody powód ustalił, że wartość robót potrzebnych do przywrócenia stanu sprzed zalania wynosi 3.099,56 zł. /kosztorys- k. 21-23/

Również w dniu 10 września 2015 r. P. K. administrujący nieruchomością przy ul. (...) w Ł. złożył oświadczenie, że przyczyną zalania był uszkodzony i ciekący całą noc kran znajdujący się w **lokalu nr (...)**. /oświadczenie- k. 34/

W dniu 16 września 2015 r. Towarzystwo (...) SA w W. podjęło decyzję o przyznaniu odszkodowania M. G. w wysokości 2.899,56 zł z tytułu szkody spowodowanej zalaniem lokalu wynajmowanego przez poszkodowanego w dniu 3 września 2015 r. Należne odszkodowanie zostało pomniejszone o 200 zł z tytułu franszyzy redukcyjnej. /decyzja- k. 16-17/

W dniu 28 września 2015 r. P. K. właściciel i administrator nieruchomości złożył na druku ubezpieczyciela oświadczenie, że przyczyną zalania był uszkodzony kran znajdujący się w lokalu nr (...) zajmowanym przez J. D.. /oświadczenie- k. 23/

J. D. zamieszkały w lokalu nr (...) znajdującym się nad zalany lokal wynajmowany przez M. G., złożył pisemne oświadczenie, że wykryto, iż przyczyną zalania był wadliwie zamontowany bojler w lokalu nr (...) zajmowanym przez pozwanego i że nie miał nic wspólnego z zalaniem. /oświadczenie- k. 28/

P. K. pierwotnie stwierdził, że za zalanie odpowiada J. D.. Po około roku wyjaśnienie sprawy zlecono hydraulikowi, który uznał, że przyczyną zalania jest bojler zamontowany w ścianie w lokalu zajmowanym przez pozwanego. Obecnie lokal wynajmowany przez M. G. nie jest zalewany. /zeznania świadka M. G.- k. 78-79/

Pismem nadanym w dniu 5 grudnia 2016 r. powód wezwał D. N. do zapłaty kwoty 2.899,56 zł z tytułu wypłaconego przez ubezpieczyciela odszkodowania. /wezwanie- k. 46, dowód nadania- k. 48/

Sąd oddalił złożone przez powoda wnioski dowodowe, dotyczące przeprowadzenia dowodów z zeznań świadków P. K. i J. D. na okoliczność naprawienia szkody przez powoda, ustalenia przebiegu zdarzenia, przyczyn zalania, podmiotu odpowiedzialnego za szkodę, wysokości szkody, zgłoszenia szkody powodowi, przeprowadzenia przez powoda postępowania likwidacyjnego. W świetle zakreślonej tezy dowodowej stwierdzić wypada, że naprawienie szkody przez powoda, zgłoszenie szkody powodowi, przeprowadzenie przez niego postępowania likwidacyjnego w zasadzie nie były okolicznościami spornymi. Pozwany im nie zaprzeczył, a złożona dokumentacja była wystarczająca dla dokonania ustaleń w tym zakresie. Co się tyczy natomiast przyczyn szkody oraz osoby za nią odpowiedzialnej, a także jej wysokości to zeznania zgłoszonych świadków nie mogły stanowić wystarczającego środka dowodowego. W realiach niniejszej sprawy osiã sporu było przede wszystkim to, jakie było źródło zalania ubezpieczonego lokalu

oraz jakie były uzasadnione koszty usunięcia skutków zalania. To natomiast wymagało wiedzy specjalistycznej. Wobec zakwestionowania przez pozwanego twierdzenia, że zalanie pochodziło z jego z lokalu, jak i w świetle dowodów zaferowanych przez powoda uprawniony jest jednak wniosek przeciwny, a mianowicie, iż zalanie nastąpiło z lokalu nr (...) (tak wynika z początkowych oświadczeń właściciela kamienicy), tylko biegli sądowi odpowiedniej specjalności mogliby wydać opinię co do źródła szkody, a to dopiero mogłoby prowadzić do wskazania osoby za szkodę odpowiedzialnej i weryfikacji prawidłowości wyliczenia przez powoda kwoty odszkodowania. Reasumując, zakreślona dla świadków teza dowodowa w zakresie spornym wymagała wiedzy specjalistycznej, której świadkowie nie posiadają. Podobnie wiedzy specjalistycznej wymagało ustalenie zakresu i kosztów prac niezbędnych do naprawienia szkody spowodowanej zalaniem. Tym samym ww. wnioski dowodowe podlegały oddaleniu po części na podstawie art. 230 k.p.c. wobec tego, że okoliczności które miały być na ich podstawie dowodzone nie zostały przez pozwanego zaprzeczone, a po części na podstawie art. 278 § 1 k.p.c. w zakresie w jakim świadkowie mieliby zeznawać co do okoliczności wymagających wiedzy specjalistycznej.

Oddaleniu podlegał również wniosek pozwanego o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego celem ustalenia przyczyn zalania. Wprawdzie okoliczność ta mogła mieć znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy - przy założeniu, że doszłoby do wykazania przez powoda wszystkich przesłanek dochodzonego roszczenia, niemniej jednak powód, reprezentowany przez fachowego pełnomocnika, na żadnym etapie postępowania nie przyłączył się do tego wniosku dowodowego. Tymczasem zarówno procesowy (art. 232 k.p.c.) oraz materialnoprawny (art. 6 k.c.) ciężar dowodzenia i udowodnienia twierdzeń obciążał wyłącznie powoda. Tym samym wobec braku aktywności powoda nakierowanej na udowodnienie zgłaszanego roszczenia co do okoliczności wymagających wiedzy specjalistycznych, zbędnym było prowadzenie postępowania dowodowego w tym przedmiocie jedynie na skutek żądania strony pozwanej, zmierzającego do wykazania braku odpowiedzialności pozwanego. To powód winien bowiem przejawiać w tym zakresie inicjatywę dowodową nakierowaną na wykazanie zasady odpowiedzialności pozwanego i wysokości roszczenia regresowego.

Sąd zwążył:

Powództwo podlegało oddaleniu jako nieudowodnione zarówno co do zasady, jak i co do wysokości.

Podstawą prawną powództwa jest art. 828 § 1 k.c., zgodnie z którym jeżeli nie umówiono się inaczej, z dniem zapłaty odszkodowania przez ubezpieczyciela roszczenie ubezpieczającego przeciwko osobie trzeciej odpowiedzialnej za szkodę przechodzi z mocy prawa na ubezpieczyciela do wysokości zapłaconego odszkodowania. Jeżeli zakład pokrył tylko część szkody, ubezpieczającemu przysługuje co do pozostałej części pierwszeństwo zaspokojenia przed roszczeniem ubezpieczyciela.

Natomiast podstawą prawną roszczenia dochodzonego w niniejszej sprawie przez ubezpieczyciela, które przeszło na niego na skutek wypłaty odszkodowania, jest art. 415 k.c., który stanowi ogólną normę odpowiedzialności deliktowej na zasadzie winy. Wprawdzie, w zakresie tzw. szkód zalaniowych polegających na zalaniu lokalu cieczami pochodzącymi z lokali na wyższych kondygnacjach w orzecznictwie, jak i w doktrynie występowały rozbieżności co do możliwości dopuszczenia odpowiedzialności na zasadzie ryzyka w oparciu o art. 433 k.c., niemniej jednak wątpliwości te zostały ostatecznie rozstrzygnięte przez Sąd Najwyższy w uchwale 7 sędziów z dnia 19 lutego 2013 r. (III CZP 63/12, OSNC z 2013 r., nr 7-8, poz. 81), gdzie wskazano, iż przepis art. 433 k.c. nie ma zastosowania do odpowiedzialności za szkodę polegającą na zalaniu lokalu położonego niżej z lokalu znajdującego się na wyższej kondygnacji.

Zgodnie z powołanym art. 828 § 1 k.c., uprawnienia regresowe przechodzą na ubezpieczyciela z mocy prawa, czyli w drodze tzw. subrogacji ustawowej (cessio legis – por. M. Krzewicki, Charakter prawny regresu ubezpieczeniowego na tle pojęcia regresu w prawie cywilnym, MoP z 2013 r., nr 2, s. 79). W związku z tym, że chodzi tu o przypadek wstąpienia z mocy ustawy w prawa zaspokojonego wierzyciela (art. 518 § 1 pkt 4 k.c.), realizacja nabytego prawa zakłada wykonywanie go na takich warunkach, na jakich ono przysługiwało poprzednikowi, wobec czego roszczenie przechodzące na ubezpieczyciela jest zasadniczo tym samym roszczeniem, które przysługiwało poszkodowanemu wobec sprawcy szkody. Na podstawie tego ogólnego, dyspozytywnego rozwiązania obejmującego wszystkie przypadki ubezpieczenia mienia, ubezpieczyciel może więc dochodzić regresu wobec osoby trzeciej

odpowiedzialnej za wyrządzoną szkodę, realizując nabyte ex lege w stosunku do niej roszczenie ubezpieczającego. Do skutków wstąpienia ex lege w prawa zaspokojonego wierzyciela stosuje się odpowiednio przepisy o przelewie wierzytelności. W konsekwencji, wierzytelność przechodzi na ubezpieczyciela wraz z istniejącymi jej ograniczeniami (wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach - V Wydział Cywilny z dnia 7 marca 2014 r. V ACa 530/13, Legalis 831366).

W konsekwencji, aby móc skutecznie dochodzić roszczenia odszkodowawczego od pozwanego powód oprócz faktu udzielania ochrony ubezpieczeniowej poszkodowanemu oraz wypłaty odszkodowania winien wykazać przesłanki odpowiedzialności deliktowej pozwanego, tj. 1) powstanie szkody, 2) wyrządzenie szkody przez działanie lub zaniechanie pozwanego, 3) istnienie normalnego związku przyczynowego pomiędzy działaniem lub zaniechaniem pozwanego a powstałą szkodą, 4) zawinienie w działaniu lub zaniechaniu wywołującym szkodę.

Na gruncie materiału dowodowego zaoferowanego przez stronę powodową wskazać należy, że powód, będący profesjonalistą w zakresie działalności ubezpieczeniowej oraz reprezentowany przez fachowego pełnomocnika, wykazał jedynie pierwszą z ww. przesłanek. W toku postępowania nie zdołał wykazać, że to zachowanie D. N. spowodowało szkodę w postaci zalania lokalu objętego ochroną ubezpieczeniową, tym samym nie zdołał wykazać również związku przyczynowego pomiędzy ewentualnym zachowaniem pozwanego a szkodą, w konsekwencji brak było również jakichkolwiek podstaw do tego, by móc ustalić zawinienie pozwanego. Powód oprócz dokumentów związanych z ochroną ubezpieczeniową tj. m.in. polisy, protokołu oględzin zalanego lokalu oraz kosztorysu, wnosił jeszcze o przeprowadzenie dowodów z zeznań trzech świadków, z których na rozprawie stawiał się tylko jeden – M. G., najemca zalanego lokalu.

W kontekście charakteru zgłoszonego roszczenia, wystarczającym było odebranie zeznań jedynie od świadka, który się stawiał, w pozostałym zakresie oddalono wnioski dowodowe dotyczące świadków. Jak wskazano powyżej, zeznania świadków nie były środkiem dowodowym, mogącym służyć wykazaniu przyczyny powstania zalania oraz mogącym mieć decydujące znaczenie dla wykazania, z którego lokalu zalanie miało miejsce i jakie były uzasadnione koszty usunięcia skutków zalania. Nie ulega wątpliwości, że jedynymi środkami dowodowymi mogącymi służyć wykazaniu tych okoliczności byłyby opinie biegłych, a których realizacji powód nie żądał. Innego materiału dowodowego w tym przedmiocie powód nie zaoferował, nie przyłączył się też do wniosku pozwanego o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego.

Obowiązek przedstawiania w toku postępowania sądowego dowodów spoczywa na stronach procesu (art. 3 k.p.c.), zaś ciężar udowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227 k.p.c.) spoczywa na stronie, która z faktów tych wywodzi korzystne dla siebie skutki prawne (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2010 r., IV CSK 300/09, LEX nr 677779; wyrok Sądu Okręgowego w G. z dnia 18 października 2011 r., III Ca 427/11, LEX nr 1714035; por. na gruncie tzw. regresu nietypowego w ubezpieczeniach komunikacyjnych wyrok Sądu Okręgowego w Lublinie w sprawie II Ca 443/15, opracowanie R. H. Rzeczpospolita z dnia 9 lutego 2015 r.; por. wyrok Sądu Rejonowego Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie z dnia 29 czerwca 2015 r., I C 1406/14, Portal Orzeczeń Sądów Powszechnych). To zatem na stronach ciąży formalny i merytoryczny ciężar dowodzenia wynikający z art. 232 k.p.c., a zgodnie z art. 6 k.c. to strona wywodząca skutki prawne z podnoszonych okoliczności ponosi ciężar ich udowodnienia. W procesie cywilnym Sąd może przeprowadzać dowody z urzędu jedynie w sytuacjach wyjątkowych tak, aby nie naruszać zasady kontrydiktoryjności i bezstronności. Nie ma też obowiązku przeprowadzania dowodów pozwanego zmierzających do wykazania braku jego odpowiedzialności, w sytuacji gdy powód nie dowodzi tej odpowiedzialności w sposób.

Gdy strona jest reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika, a sama jest przedsiębiorcą i profesjonalistą w zakresie udzielania ochrony ubezpieczeniowej – jak w sprawie niniejszej, Sąd nie widzi możliwości wyręczenia strony w zakresie dowodzenia i prowadzenia postępowania dowodowego w kierunku udowodnienia zgłoszonego roszczenia bez stosownych wniosków dowodowych ze strony obciążonej ciężarem dowodzenia. Skoro w imieniu powoda nikt nie stawiał się na wyznaczonej rozprawie i brak było pisemnych wniosków z jego strony o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego, to brak było podstaw do uznania, że powód żąda przeprowadzenia takiego dowodu i w ocenie Sądu jego roszczenie mogło być oceniane jedynie przez pryzmat powołanego przez powoda materiału dowodowego. W

kontradictoryjnym procesie cywilnym to strony, a nie Sąd, winny wykazywać swoje roszczenia, a bierność strony, na której spoczywa ciężar dowodu, co do zasady musi skutkować uznaniem, że zgłoszone w pozwie roszczenie nie zostało udowodnione.

Powyższe rozumowanie na tle niniejszej sprawy jest tym bardziej uzasadnione, że z materiałów załączonych do pozwu wynika wręcz, że szkoda zalaniowa mogła być wywołana zachowaniem drugiego z sąsiadów poszkodowanego, a powód pomimo wiedzy w tym zakresie, nie oferował żadnego wiarygodnego materiału dowodowego, który by taką ewentualność wykluczył. Dowodem takim nie mogą być zeznania świadków, a to z uwagi na fakt, że jednoznaczne rozstrzygnięcie w tym przedmiocie wymaga wiedzy specjalistycznej. Nie powinno budzić też wątpliwości, że o braku odpowiedzialności drugiego z sąsiadów nie może w żadnym wypadku decydować jedynie pisemne oświadczenie tego sąsiada o tym, że do zalania doszło z innego lokalu.

Powód nie udowodnił też wysokości zgłoszonego roszczenia. Treść art. 828 § 1 k.c. nie stwarza domniemania, że suma odszkodowania wypłaconego przez zakład ubezpieczeń odpowiada zakresowi odpowiedzialności osoby, która wyrządziła szkodę. Roszczenie ubezpieczyciela oparte o art. 828 § 1 k.c. podlega ogólnym zasadom w zakresie rozkładu ciężaru dowodu w procesie. Zgodnie powołanymi powyżej regułami dowodzenia wynikającymi z art. 6 k.c. i art. 232 k.p.c. również w tym zakresie ciężar dowodu obciążał powoda. Podstawą żądania zapłaty kwoty 2.899,56 zł był fakt wypłaty takiego odszkodowania przez ubezpieczyciela. Okoliczność ta dowodzi jedynie tego, że taką wysokość szkody przyjął ubezpieczyciel w postępowaniu likwidacyjnym, nie przesądza to jednak o tym jaka była rzeczywista wysokość szkody i tym samym nie może być jedyną podstawą dochodzenia roszczenia regresowego, o ile pozwany nie uznał powództwa.

Materiał dowodowy nie był więc wystarczający do przyjęcia, iż dochodzona kwota wynika z niego i jest adekwatna tak co do zasady, jak i wysokości. W niniejszej sprawie ubezpieczyciel nie przedstawił wiarygodnych dokumentów wskazujących na sposób wyliczenia szkody, pozwalających jednocześnie na ocenę prawidłowości tych ustaleń, co wymagało wiadomości specjalnych. Przedłożony kosztorys oraz protokół szkody, a także złożone zdjęcia zalania, wymagały weryfikacji przez biegłego sądowego celem ustalenia, czy przyjęta przez ubezpieczyciela wycena poszczególnych prac i materiałów nie odbiega od wartości rynkowych, a wskazany w niej zakres prac jest uzasadniony. Brak stosownych wniosków dowodowych w tym przedmiocie powodował, że nie można było uznać, że roszczenie zgłoszone przez powoda zostało udowodnione co do wysokości, co jednak miało znaczenie jedynie uboczne wobec tego, że strona powodowa nie wykazała jego zasady.

Z powyższych względów powództwo nie mogło zostać uwzględnione.